

Projekt "Razem silniejsi! Wspólne zarządzanie kryzysowe na pograniczu polsko-niemieckim"

2. polsko-niemiecki dialog obywatelski

"Razem silniejsi - kryzysy w regionie przygranicznym" w dniu 27 lutego 2024 r. w Dychowie (Polska)

Ocena tematów i pomysłów

Podobnie jak wydarzenie inauguracyjne we wrześniu 2023 r., II Polsko-Niemiecki Dialog Obywatelski, w którym wzięło udział 72 obywateli Niemiec i Polski, również charakteryzował się dużą otwartością i wzajemnym szacunkiem. Wraz z nowo utworzoną Polsko-Niemiecką Radą Obywatelską Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr ocenił wyniki wydarzenia inauguracyjnego i określił konkretne tematy drugiego dialogu obywatelskiego. Umożliwiło to prowadzenie dyskusji w sposób bardziej ukierunkowany i zorientowany na rozwiązania, bez ignorowania problemów, które zostały już zidentyfikowane.

Prowadzono prace nad następującymi głównymi tematami:

- Zdrowie
- Edukacja
- Pytania otwarte - polsko-niemiecka komunikacja (kryzysowa)

1

Dyskusje w dwujęzycznych grupach były bardzo konstruktywne i udało się wypracować konkretne rozwiązania istniejących problemów.

Wyniki pracy trzech wymienionych grup zostały przedstawione bardziej szczegółowo poniżej.

1. Grupa ds. zdrowia

Kwestie wymagające rozwiązań

1. Informacje o placówkach opieki zdrowotnej po stronie niemieckiej i polskiej - Wielu obywateli nie wie, gdzie mogą uzyskać takie informacje. Jako przykład podano specjalistów prowadzących prywatną praktykę w Polsce, np. okulistów, dermatologów i dentystów.
2. Dostęp do opieki medycznej ze strony lekarzy w prywatnych gabinetach i szpitalach po stronie niemieckiej i polskiej - Ze względu na różne przepisy w obu krajach, obywatelom trudno jest uzyskać dostęp do usług medycznych poza opieką w nagłych wypadkach bez biurokracji. Jest to również kwestia finansowania, np. za pośrednictwem niemieckich kas

chorych i (polskiego) Narodowego Funduszu Zdrowia (NFZ). Istnieją również niejasności dotyczące korzystania z Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (ponieważ w Niemczech i Polsce nie ma ujednoczonych przepisów).

3. Pragnienie politycznego rozwiązania dla przyszłej infrastruktury medycznej w regionie przygranicznym - Jak można wzmocnić i uzupełnić istniejące zasoby? Jaka współpraca jest potrzebna? Jaką współpracę można nawiązać?
4. Niedobór wykwalifikowanych pracowników - W jaki sposób można szkolić, rekrutować i zatrudniać na stałe specjalistów medycznych w regionie przygranicznym? W jaki sposób można poinformować młodych ludzi, którzy chcą studiować medycynę w regionie, o zaletach dwujęzyczności? Istnieje potrzeba łatwiejszego uznawania niemieckich i polskich kwalifikacji medycznych. Podkreśla się rolę dwujęzyczności i wielojęzyczności. (Przeszkoda i zasób jednocześnie)

Pomysły na rozwiązania

-Informacje-

Informacje na temat placówek opieki zdrowotnej po stronie niemieckiej i polskiej, a także na temat kwestii związanych z ubezpieczeniem, powinny być udostępniane za pośrednictwem różnych kanałów:

- Internet,
- Materiały informacyjne bezpośrednio od placówek opieki zdrowotnej,
- Spotkania informacyjne dla obywateli,
- media społecznościowe,
- Infolinia obywatelska (tylko w zakresie zdrowia),
- Punkty kontaktowe dla obywateli -> W Gubinie ma powstać polsko-niemieckie biuro pacjenta. Euroregion Sprewa-Nysa-Bóbr planuje również utworzenie polsko-niemieckich przygranicznych punktów informacyjnych jako punktów kontaktowych dla obywateli w zakresie pracy, życia i nauki.

-Finansowanie-

Podobnie jak podczas pierwszego polsko-niemieckiego dialogu obywatelskiego, również tym razem wyrażono chęć "rozwiązania wyspowego" dla polsko-niemieckiego regionu przygranicznego, aby ułatwić wszystkim mieszkańcom korzystanie z usług opieki zdrowotnej. Ponieważ jest to przede wszystkim decyzja polityczna, pożądane jest poruszenie tej kwestii z Komitetem ds. Współpracy

Przygranicznej Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej. Sugeruje się również przeprowadzenie **modelowego projektu** (być może z dofinansowaniem UE) dotyczącego możliwości wspólnego finansowania i współpracy transgranicznej. Mogłoby to również dotyczyć innych kwestii związanych z organizacją infrastruktury medycznej (patrz punkt 3). Austriacko-czeski projekt "Healthacross" został wymieniony jako przykład najlepszej praktyki.

-Specjaliści

Aby sprostać obecnemu i przyszłemu zapotrzebowaniu na specjalistów, podkreślono potrzebę **współpracy** między placówkami medycznymi, aby osiągnąć więcej przy niewielkiej liczbie dostępnych specjalistów. Dotyczy to również sektora szkoleniowego. Na przykład warto rozważyć nawiązanie współpracy między wydziałem medycznym w Zielonej Górze (Collegium Medicum) a programem studiów pielęgniarskich w BTU Cottbus-Senftenberg lub z planowanym uniwersyteckim centrum medycznym w Cottbus. Ponadto bardziej ogólnie odniesiono się do potrzeby podkreślenia i wzmocnienia atrakcyjności regionu przygranicznego. W jaki sposób można lepiej podkreślać i promować zalety euroregionu (a w szczególności Guben-Gubina jako europejskiego miasta)? Jednym z konkretnych pomysłów na przyciągnięcie wykwalifikowanych pracowników było wdrożenie wspólnych **projektów dla osób powracających** (tak jak ma to już miejsce w innych regionach, a także w Guben, realizowanych tutaj przez Marketing und Tourismus Guben e.V.).

2. Grupa: Edukacja

Kwestie wymagające rozwiązań

Najważniejszym pytaniem w tej grupie było to, w jaki sposób można wzmocnić zasoby dwujęzyczności w regionie przygranicznym i jaką rolę odgrywa w tym sektor edukacji. Sformułowano następujące pytania szczegółowe:

1. Jak Niemcy i Polacy mogą wspólnie uczyć się języka?
2. W jaki sposób można zapewnić ciągłość nauki języka (od przedszkola do uczenia się przez całe życie)?
3. W jaki sposób można zwiększyć zainteresowanie językiem polskim wśród obywateli Niemiec (a tutaj już wśród dzieci)?
4. Czy pomocne jest używanie angielskiego jako języka pośredniego, a jeśli tak, to w jaki sposób?

5. Jak można pokonać przeszkody i różnice w niemieckim i polskim systemie edukacji? (np. różne okresy wakacyjne i programy nauczania)

Pomysły na rozwiązania

Zasadniczo dwujęzyczność jest postrzegana jako wielki potencjał dla regionu przygranicznego jako **dwujęzycznego regionu edukacyjnego**. Polsko-niemieckie programy edukacyjne powinny zatem zostać wzmocnione i wzajemnie powiązane, od wczesnej edukacji do ustawicznego uczenia się w wieku dorosłym.

Konkretne pomysły to:

- Zapewnienie ciągłości nauki języka poprzez wzmocnienie "świeclic językowych", dodatkowych klubów językowych w szkołach, dwujęzycznych kursów z innych przedmiotów i zapewnienie ich regularności,
- Stworzenie motywacji do nauki języka polskiego i połączenie jej z pozytywnymi skojarzeniami (zainspirowanie również rodziców), np. poprzez otwarte i zachęcające programy,
- Zapewnienie wsparcia i finansowania dla zaangażowanych graczy,
- Zrozumienie aspektów międzykulturowych (np. zarządzanie czasem),
- Opracowanie międzynarodowych programów szkoleniowych i naukowych,
- Stworzenie więcej okazji i platform do wzajemnej wymiany i spotkań, np. za pośrednictwem klubów sportowych.

Wskazano również, jakie działania już istnieją w tym obszarze za pośrednictwem Euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr i Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży. Wspomniano również o przykładach najlepszych praktyk w sektorze edukacji (np. Löcknitz/Greifswald, wspólna edukacja w niemiecko-francuskim i niemiecko-holenderskim regionie przygranicznym), które można wykorzystać jako inspirację.

Podkreślono, że pożądane zmiany i ulepszenia można osiągnąć tylko razem i że "bariera mentalna" musi być dalej przełamywana.

3. Grupa: pytania otwarte - polsko-niemiecka komunikacja (kryzysowa)

W tej grupie dyskusyjnej, do której należała większość uczestników, otwarto przestrzeń dla nowych tematów, ale uwzględniono również problemy z I Polsko-Niemieckiego Dialogu Obywatelskiego. Pytania i wątpliwości były odpowiednio zróżnicowane.

Rozwiązane trudności:

- Bariera językowa,
- historyczne uprzedzenia,
- Utrudnienia w ruchu granicznym (obecnie: protesty polskich rolników) -> obawa przed korkami na granicy,
- Brak opcji transgranicznego transportu publicznego (trudny dla mieszkańców małych miast bez samochodu) i brak codziennych połączeń komunikacyjnych (np. połączeń kolejowych),
- Zły stan dróg (zarówno w Polsce, jak i w Niemczech),
- Strach przed wielokrotnym zamykaniem granic,
- Niewystarczająca transgraniczna wymiana informacji (np. w przypadku powodzi, pandemii, zanieczyszczenia środowiska (patrz Odra) itp.),
- Jednostronne finansowanie wspólnych projektów (zamiast finansowania dwustronnego) - zwłaszcza w sektorze kultury, edukacji i rodziny,
- Pomimo tego samego tematu, istnieje na przykład wizualna separacja (dwujęzyczne flipcharty),
- uciążliwa biurokracja (np. dla polskich przedsiębiorców),
- Brak transgranicznej współpracy stowarzyszeń (zarządzanie wzajemnymi relacjami),
- Brak współpracy na obszarach wiejskich.

Wyrażono następujące **życzenia/pomysły**:

- współpraca transgraniczna między gminami,
- wspólne zajęcia sportowe (w Niemczech i w Polsce),
- ta sama waluta,
- wzajemna empatia,
- "wyjście z kołowrotka" (mniej słów, więcej działania),
- Aktualny kalendarz imprez z niemieckimi i polskimi programami kulturalnymi (np. Guben - Gubin).

Pomysły na rozwiązania

- Stacje radiowe w regionie przygranicznym nadające dwujęzyczne programy,
- Zapewnienie aktualnych informacji o wydarzeniach kulturalnych po obu stronach granicy w języku niemieckim i polskim (np. w formie kalendarza wydarzeń na stronie internetowej dostępnej dla wszystkich mieszkańców regionu przygranicznego),
- Wyposażenie (specjalnych) wydarzeń kulturalnych w tłumaczy (słuchawki), aby obywatele nieposiadający odpowiednich umiejętności językowych również mogli w nich uczestniczyć,
- Wymiana informacji, np. na stronie internetowej o wydarzeniach kulturalnych i historycznych w regionie przygranicznym, w celu promowania wzajemnego zrozumienia,
- wspólne wizyty na wydarzeniach kulturalnych (np. w teatrze),
- wspólne szkoły (dwujęzyczne).

Pomimo różnorodności tematów poruszanych w trzech grupach dyskusyjnych, bliskie powiązania i nadrzędne kwestie są również rozpoznawalne. Na przykład wzmocnienie atrakcyjności regionu przygranicznego dla wykwalifikowanej siły roboczej jest ściśle związane z wizją dwujęzycznego regionu edukacyjnego. Dwujęzyczne szkolenia i programy studiów torują drogę do uznawania kwalifikacji, np. w dziedzinie edukacji i medycyny. Wartość regionu przygranicznego można również znaleźć na "małą skalę", gdzie istnieje wspólny polsko-niemiecki kalendarz wydarzeń lub kluby sportowe trenują i rywalizują razem.

Stało się to jasne pod koniec wydarzenia: jeśli region przygraniczny jest postrzegany jako wspólny region ze wspólnymi zadaniami i wspólnymi możliwościami, wówczas można wykorzystać potencjał do wspólnego kształtowania przyszłości.

Wszyscy obywatele, którzy wzięli udział w dyskusjach w Dychowie w dniu 27 lutego 2024 r., byli bardzo zaangażowani. Ostatecznie ramy czasowe zaplanowane na dialog okazały się zbyt krótkie, co zostanie potraktowane jako punkt wyjścia do kolejnego polsko-niemieckiego dialogu obywatelskiego.